

KONU ANLATIMI

ÜNLEMLER:

Duyguları kısa ve etkili biçimde anlatmaya, doğa seslerini yansıtmaya ve karşısındakilere seslenmeye yarayan sözlere "ünlem" denir.

ÜNLEMLERİN ÖZELLİKLERİ:

- * Ünlemler duyguları yansıtır: Yazık! (üzülme)
- * Ünlemler seslenme bildirir: Ey!
- * Bazı ünlemler ikileme şeklindedir: Vah vah!
- * Bazı ünlemler yansımadan oluşur: Pat!
- * Ünlem ifadesinden sonra veya ünlemin yer aldığı cümlelerin sonuna ünlem işareti (!) konur.
- * Bazı sözcükler ünlem olmadığı hâlde seslenme şeklinde oldukları için cümlede ünlem görevi üstlenebilir: Güzel! Arkadaş!

BELLİ BAŞLI ÜNLEMLER:

Ah, oh, vah, of, ay, hey, ey, ya, haydi, hadi, yazık, a, e, o, vah vah, oh oh, evvah, tüh, hişt...

Aaa! Bu mektupta nereden çıktı böyle. (şaşıрма)

Eyyah! Ocaktaki yemek yandı. (endişe)

Of! Bu yazıda bitmek bilmiyor. (bıkkınlık)

Yazık! Üzerindeki elbiseside kirlendi. (üzülme)

Hey, arkadaşım buraya baksana! (seslenme)

Tüh! Bende sinemaya bilet alsaydım. (pişmanlık)

Ah, bu türküler benim köyümün türküsü! (özlem)

Oo, harika bir resim yapmışsın! (beğenme)

Ee, akşam gelecektin! (sitem)

ALİŞTIRMA

Aşağıdaki cümlelerde bulunan ünlemlerin altlarına cümleye kattığı anlamları yazınız.

1. A! Bu arabaya ne olmuş böyle? [.....]
2. Ay, başım çok ağrıyor! [.....]
3. Bravo, aüzel bir ödev olmuş! [.....]
4. Evvah. yine servisi kaçıracağız! [.....]
5. Of, bu iş başımıza bela oldu! [.....]
6. Oh, sonunda bu işi de tamamladım! [.....]
7. Tüh, yine maçı kazanamadık! [.....]
8. Vah vah, adama yazık olmuş! [.....]
9. Hoppala, sende nereden çıktın? [.....]
10. Oh, sonunda tüm işlerimi bitirdim! [.....]
11. Ah ah, nerede kaldı güzelim gençlik yıllarım! [.....]
12. Of, burada bir hafta kalamam ben! [.....]
13. Ah, kolumu kapıya çarptım! [.....]
14. Tüh, yanıma para almayı unutmuşum! [.....]
15. Vah vah, bu çocuklara kim yardım edecek? [.....]
16. Hişt! Sessiz olun yazılı var. [.....]
17. Yazık! Bunu senden beklemezdim. [.....]
18. Evet, ben söyledim ne olacak! [.....]
19. Ya, demek dükkan iflas etmiş. [.....]
20. Dur! Sakın çöpü yere atma. [.....]

ETKİNLİK

Aşağıda verilen ünlemler ve anlamlarına göre cümle oluşturunuz.

Sakın (uyarı)

.....

Vay (beğenme)

.....

Ooo (kıзма)

.....

Ay (şaşıрма)

.....

Verilen anlamlarla ünlemleri eşleştiriniz.

1 (anımsama) 2 (beğenme) 3 (üzüntü)

4 (seslenme) 5 (merak) 6 (kuşku)

7 (pişmanlık) 8 (küçümseme) 9 (öfke)

[] A, bu saç sana çok yakışmış.

[] Allahım, ona bunları söylememeliydim.

[] Ah, çok yazık olmuş!

[] Eee, sonra ne olmuş?

[] Ha, evet öyle söylemişsiniz.

[] Hey, buraya baksanıza.

[] Böyle de terbiyesizlik olmaz ki yahu!

[] Allah Allah, bu işte bir gariplik var.

[] Ay, o da kendini futbolcu sanıyor.

TEST

1. “Ah” ünlemi aşağıdaki cümlelerin hangisine “özlem” katmıştır?

- A) Ah, ona çok kaba davrandım galiba!
- B) Ah, bu ne yeşillik!
- C) Ah, o gençlik yıllarımız ne hoştu.
- D) Ah canım, eli yüzü kan içinde kalmış.

Vah, ne şanssız bir insanmış!
Oh, etraf mis gibi çiçek kokuyor!
Aman ne berbat bir koku bu!

2. Altı çizili ünlemlerin cümlelere kattığı anlamlar arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Beğenme
- B) Acıma
- C) Tikslenme
- D) Kıзма

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünlem cümleye “rahatlama” anlamı katmıştır?

- A) Oh, hava akşama doğru biraz serinledi!
- B) Hah, tam istediğim gibi bir ev burası!
- C) Eyvah, anahtarı içeride unuttum!
- D) Aman ha, sakın söylediklerimi unutmayasın!

4. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde ünlemin kazandırdığı anlam yanlış verilmiştir?

- A) Ya, demek geldin! (Kıзма)
- B) Ey Türk Gençliği! (Seslenme)
- C) Eyvah! Ne olacak şimdi? (Telaş, endişe)
- D) Hayır, olamaz! (Reddetme)

5. Gün görmüş açkgöz bir horoz
Ağaçta nöbet bekliyormuş
Tilki yavaşmış güler yüzle
Kardeş demiş müjde

Yukarıdaki dizelerin hangisinde ünlem olan bir sözcük vardır?

- A) 1. B) 2. C) 3. D) 4.